

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

11 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte: Timofti Vladimir

Judecători: Cobzac Elena, Toma Nadejda, Țurcan Anatolie și Boico Victor

juducând fără citarea părților, recursul ordinar, declarat de către avocatul Criclivii Sergiu în numele inculpatului Gaina Vitalii, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 ianuarie 2019, în cauza penală privindu-l pe

Găina Vitalii xxxxx, născut la xxxxx, originar și domiciliat în mun. Chișinău, xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

1. Prima instanță: 04.06.2018 - 17.07.2018;

2. Instanța de apel: 02.11.2018 - 16.01.2019;

3. Instanța de recurs: 11.11.2019 – 11.02.2020;

Asupra recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 17 iulie 2018, cauza fiind examinată în procedura prevăzută de art. 364/1 Cod de procedură penală, Găina Vitalii a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 179 alin. (1) Cod Penal, fiindu-i numită pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 1 (unu) ani închisoare.

Conform art. 90 Cod Penal, a fost dispusă suspendarea executării pedepsei pe o perioadă de probațiune de 1 (unu) ani.

Prin aceeași sentință a fost soluționată soarta corpurilor delictive.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat că, la 22.05.2018 în intervalul de timp de la 11:45 minute, până la ora 13:00 min, cet. Gaina Vitalii, a forțat ușa și a pătruns în apartamentul nr. 110 de pe adresa str. xxxxx, a aruncat mai multe lucruri prin geam jos, iar când a venit acasă cet. Voinicov Denis, și a intrat în camera copilului a văzut că cet. Gaina Vitalii avea în mână cuțit, însoțit de violență periculoasă pentru viața persoanei, astfel cet. Voinicov Denis l-a apucat de mână pe cet. Gaina Vitalii și a dat din mâna lui cuțitul jos, după care cet. Gaina Vitalii a părăsit locul faptei, astfel cauzând un prejudiciu moral părți vătămate.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate Găina Vitalii a comis infracțiunea prevăzută de art. 179 alin. (1) Cod penal, cu semnele de calificare: *pătrunderea ilegală în domiciliul unei persoane fără consimțământul acesteia.*

3. Sentința menționată a fost atacată cu apel, de către partea vătămată Voinicov Denis prin care a solicitat admiterea apelului, casarea parțială a sentinței, rejudecarea cauzei potrivit modului stabilit pentru prima instanță, cu pronunțarea unei noi decizii.

3.1 În motivarea cererii de apel, partea vătămată a invocat că, instanța de judecată a examinat cauza superficial, iar pedeapsa aplicată inculpatului, este una prea blândă în coraport cu fapta săvârșită de către inculpat și nu va asigura realizarea scopului pedepsei penale de corectare a condamnatului.

A concluzionat că, instanța de fond la stabilirea pedepsei nu a ținut cont de circumstanțele agravante, și anume: infracțiunea a fost săvârșită de către inculpat folosindu-se de încrederea acordată de către partea vătămată, pe timp de zi, cu folosirea mijloacelor ce reprezintă un pericol social sporit (cuțit de bucătărie pe care îl ținea în mâni, când inculpatul a fost găsit în apartament de către partea vătămată) și fapta a fost comisă de către inculpat în stare de ebrietate și de către o persoană care anterior a fost judecată pentru comiterea unor infracțiuni analogice. Astfel, instanța de fond eronat a stabilit circumstanțele atenuante.

A indicat apelantul că, instanța de fond nu a ținut cont de motivele comiterii infracțiunii și faptul că inculpatul nu a întreprins careva măsuri în vederea împăcării cu partea vătămată, fapt ce permite începerea urmăririi penale în baza plângerii părții vătămate în temeiul prevederilor art. 276 alin.(1) Cod de procedură penală.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 ianuarie 2019 a fost admis apelul, casată parțial sentința, în latura executării pedepsei și pronunțată o nouă hotărâre, prin care, în privința lui Găina Vitalii recunoscut vinovat și condamnat în temeiul prevederilor art. 179 alin. (1) Cod Penal, fiindu-i stabilită pedeapsă penală sub formă de închisoare pe un termen de 1 (unu) ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, s-au exclus prevederile art. 90 Cod penal.

4.1 În motivarea soluției adoptate instanța de apel a constatat că, instanța de fond a îndeplinit strict cerințele dispozițiilor art. 364¹ alin. (1) și (4) Cod de procedură penală, opțiunea primei instanțe privind judecarea cauzei potrivit procedurii enunțate, nu a fost viciată, în cadrul urmăririi penale n-au fost încălcate normele imperative din Codul de procedură penală, fapt ce condiționează concluzia că instanța de apel nu este în drept a reține o altă situație de fapt decât cea reținută în rechizitoriu și de către prima instanță.

Astfel, Colegiul a considerat că, instanța de fond corect a constatat că prin acțiunile sale inculpatul Găina Vitalii a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 179 alin. (1) Cod penal.

Totodată instanța de apel a menționat că, la stabilirea măsurii și mărimii pedepsei în privința inculpatului Găina Vitalii, în vederea corectării, reeducării, precum și ca măsură de pedeapsă, instanța de fond i-a stabilit o pedeapsă prea blândă.

Subsecvent, instanța de apel a reținut că, modalitatea de executare a pedepsei aleasă în privința inculpatului - și anume executarea reală, este în acord cu principiul proporționalității, luându-se în vedere fapta comisă și urmările acțiunilor făptuitorului, cât și comportamentul său post infracțional, care până la începerea cercetării judecătorești și-a recunoscut vina. Prin urmare, pedeapsa aplicată urmează să contribuie la formarea unei atitudini de respect față de legea penală, precum și de valorile sociale și interesele protejate de acestea, din partea condamnatului, persoana

să fie silită să înceteze activitatea criminală și să-și modifice comportamentul în conformitate cu prevederile legii.

Colegiul penal la emiterea deciziei ținând cont de prevederile art.7, 61, 75-78 Cod penal, art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, a considerat că, inculpatul Găina Vitalii urmează, în vederea corectării și reeducării, precum și ca măsură de pedeapsă, a-i fi aplicată o pedeapsă reală cu închisoare în limitele sancțiunilor prevăzute de art. 179 alin. (1) Cod penal și anume de 1 an închisoare

5. Decizia instanței de apel a fost atacată cu **recurs ordinar**, la data de 15 martie 2019, de către avocatul Criclivîi Sergiu în numele inculpatului Găina Vitalii, care indicând temeiurile prevăzute la pct. 6) art.427 alin.(1) Cod procedură penală, a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei cu menținerea sentinței invocând că, instanța de apel greșit a admis apelul declarat de partea vătămată Voinicov Denis, peste termenul de atac de 15 zile, asupra căror motive neîntemeiat nu s-a pronunțat instanța de apel.

6. La recursul ordinar declarat, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹ Cod procedură penală, procurorul a depus referință, prin care a pledat pentru inadmisibilitatea recursului, ca fiind vădit neîntemeiat, invocând că, la aplicarea pedepsei inculpatului pentru infracțiunea comisă, instanța de apel a acordat deplina eficiență prevederilor art.61,75,70, Cod penal, și just a ajuns la concluzia că corectarea și reeducarea inculpatului este posibilă cu aplicarea unei pedepse sub formă de 1 (unu) ani închisoare cu executare în penitenciar de tip semiînchis, cu excluderea aplicării prevederilor art.90 Cod penal.

7. *Judecând recursul ordinar în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis reieșind din următoarele considerente.*

Potrivit alin.(1) art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Potrivit art. 427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Conform art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul penal lărgit, verificând legalitatea deciziei instanței de apel sub acest aspect, constată că instanța, la examinarea apelului, nu a respectat întru totul prevederile art. art. 412 al. (4), 414 alin.(1), 417 alin.(1) pct. 8) Cod de procedură penală.

Din analiza textuală a recursului declarat, Colegiul reține, că decizia instanței de apel se contestă de către avocatul Criclivîi Sergiu în numele inculpatului Găina Vitalii, invocând că instanța de apel greșit a admis apelul declarat de către partea

vătămată Voinicov Denis, peste termenul de atac de 15 zile, ceea ce este incident cazului de casare prevăzut de art.427 al.(1) pct.6) Cod de procedură penală.

Astfel, instanța de recurs reține că, prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 17 iulie 2018, cauza fiind examinată în procedura prevăzută de art. 364/1 Cod de procedură penală, Găina Vitalii a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 179 alin. (1) Cod Penal, la 1 (unu) ani închisoare, cu aplicarea art. 90 Cod Penal, a fost dispusă suspendarea executării pedepsei pe o perioadă de probațiune de 1 (unu) ani.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 ianuarie 2019 a fost admis apelul declarat de către partea vătămată Voinicov Denis, casată parțial sentința, în partea executării pedepsei și pronunțată o nouă hotărâre, prin care, în privința lui Găina Vitalii recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 179 alin. (1) Cod Penal, s-au exclus prevederile art. 90 Cod penal.

Potrivit art. 6 paragraf 1, 3 lit. a) și c) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, *orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale, de către o instanță instituită de lege, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa; orice acuzat are, în special, dreptul să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale; să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el.*

Conform art. 412 alin. (3) Cod de procedură penală, *judecarea apelului se face cu citarea părților și înmânarea copiilor de pe apel.*

Potrivit art. 236 alin. (2) Cod de procedură penală, *citarea se va face în așa fel ca persoanei chemate să i se înmâneze citația cu cel puțin 5 zile înainte de data când ea trebuie să se prezinte conform citației în fața organului respectiv.*

În corespundere cu art. 242 alin. (1) Cod de procedură penală, *dovada de primire a citației trebuie să cuprindă numărul dosarului penal, denumirea organului de urmărire penală sau a instanței care a emis citația, numele, prenumele și calitatea procesuală a persoanei citate, precum și data pentru care este citată. Dovada de primire trebuie să cuprindă, de asemenea, data înmânării citației, numele, prenumele, calitatea și semnătura celui ce înmânează citația, certificarea de către acesta a identității și a semnăturii persoanei căreia i s-a înmânat citația, precum și indicarea calității acesteia.*

Conform jurisprudenței naționale, judecarea apelului se face cu citarea inculpatului, căruia trebuie să i se înmâneze o citație, iar adeverința cu indicația datei primirii se restituie instanței de judecată. Lipsa adeverinței sau neînștiințarea instanței de către inculpat despre imposibilitatea de a se prezenta constituie temei pentru stabilirea altui termen de judecată. Situația când lipsește dovada de înmânare a citației, constituie citarea ilegală a acestuia, cât și un motiv de casare a hotărârii judecătorești.

Aceste prevederi legale nu au fost respectate de către instanța de apel.

7.1 Astfel, în ședința de judecată a instanței de apel din data de 16 ianuarie 2019, cât și potrivit procesului verbal al ședinței instanței de apel din aceeași dată (f.d. 137-141), instanța a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa inculpatului Găina Vitalii fără a lua în considerație faptul că, la materialele dosarului nu există dovada recepției de către inculpatul Găina Vitalii a citației judiciare, iar conform avizului de recepție este indicat „nereclamat” (f.d. 133).

Prin urmare, Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel nu a citat inculpatul Gaina Vitalii în modul prevăzut de lege pentru ședințele de judecată și a pronunțat o soluție care i-a lezat inculpatului dreptul la un proces echitabil, sub aspectul că acesta a fost lipsit de dreptul de a fi legal citat în apel, de a participa în apel, de a se pronunța asupra apelului părții vătămate.

În hotărârea Russu c. Moldovei din 13 noiembrie 2008, CȚEDO a menționat că articolul 6 al Convenției, interpretat în ansamblu, garantează dreptul persoanei acuzate de a participa efectiv la procesul său penal. Acesta include, *inter alia*, nu doar dreptul de a fi prezent, dar și de a asculta și a urmări procesul (*Stanford vs. Regatul Unit-hotărâre din 23 februarie 1994; Barberà, Messegué și Jabardo vs. Spania - hotărâre din 6 decembrie 1988*). Acest drept face implicit parte din esența conceptului procedurii contradictorii și poate fi, de asemenea, dedus din garanțiile prevăzute în sub-paragrafele (c), (d) și (e) ale paragrafului 3 al articolului 6 - „să se apere el însuși”, „să întrebe sau să solicite audierea martorilor”.

Pe lângă aceasta, potrivit prevederilor art. 321 Cod de procedură penală, (1) Judecarea cauzei în primă instanță și în instanța de apel are loc cu participarea inculpatului, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul articol.

(2) Judecarea cauzei în lipsa inculpatului poate avea loc în cazul:

- 1) când inculpatul se ascunde de la prezentarea în instanță;
- 2) când inculpatul, fiind în stare de arest, refuză să fie adus în instanță pentru judecarea cauzei și refuzul lui este confirmat și de apărătorul lui sau de administrația locului de detenție a acestuia;
- 3) examinării unor cauze privitor la săvârșirea unor infracțiuni ușoare când inculpatul solicită judecarea cauzei în lipsa sa.

(4) În caz de neprezentare a inculpatului în instanță, judecarea cauzei se amână, cu excepția cazurilor enumerate.

Totodată potrivit prevederilor alin. (5) al articolului sus menționat, instanța, în cazul neprezentării nemotivate a inculpatului la judecarea cauzei, este în drept să dispună aducerea silită a inculpatului și să-i aplice o măsură preventivă sau să o înlocuiască cu o altă măsură care va asigura prezentarea lui în instanță, iar la demersul procurorului, să dispună anunțarea inculpatului în căutare. Încheierea privind anunțarea inculpatului în căutare se execută de către organele afacerilor interne.

(6) Instanța decide judecarea cauzei în lipsa inculpatului din motivele prevăzute în alin. (2) pct. 1) numai în cazul în care procurorul a prezentat probe verosimile că persoana pusă sub învinuire și în privința căreia cauza a fost trimisă în judecată a reenunțat în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței și de a se apăra personal, precum și se sustrage de la urmărirea penală și de la judecată.

Astfel, Colegiul penal lărgit menționează că instanța de apel, la data de 16 ianuarie 2019, a dispus examinarea cauzei penale de învinuire a lui Gaina Vitalii în baza art. 179 alin. (1) Cod penal, în lipsa inculpatului, fără a întreprinde toate măsurile prescrise pentru a avea temei de a examina cauza în lipsa acestuia, nerespectând prevederile art. 321 Cod de procedură penală.

Reieșind din cele expuse, se atestă că, instanța de apel nu a stabilit că inculpatul Gaina Vitalii lipsește nemotivat, nu a decis judecarea cauzei în lipsa inculpatului în temeiul celor 3 motive de excepție, iar procurorul nu a prezentat probe verosimile că

inculpatul a renunțat în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței și de a se apăra personal, precum și că se sustrage de la judecată.

Totodată, Colegiul penal reține că, instanța de apel, examinând apelul declarat, fără verificarea dacă acesta este depus în termen, l-a admis cu casarea sentinței, în partea executării pedepsei și a exclus art. 90 Cod penal cu agravarea situației inculpatului, în lipsa acestuia. Prin urmare, instanța de apel a încălcat dreptul lui Gaina Vitalii la judecarea în mod echitabil a cauzei sale, drept ce rezultă din prevederile art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Având în vedere cele menționate, Colegiul penal lărgit atestă că, instanța de apel a comis erori de drept prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală, deoarece judecata a avut loc fără participarea inculpatului Gaina Vitalii când participarea lui era obligatorie potrivit legii, ultimul nefiind citat legal.

Revenind la textul recursului ordinar, declarat de către avocatul Criclivîi Sergiu în numele inculpatului Gaina Vitalii, se constată că, recurentul invocă temei de drept prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, evidențiind faptul că instanța de apel admitând apelul părții vătămate, nu s-a pronunțat asupra motivului invocat de către apărare referitor la respingerea apelului ca fiind depus după expirarea termenului de atac de 15 zile, temei care se circumscrie la caz. Or, potrivit referinței (f.d.127) cât și procesului verbal al ședinței de judecată din 16 ianuarie 2019 (f.d.138) se atestă că, avocatul a invocat că, apelului declarat de către partea vătămată, este depus peste termenul de atac prevăzut de 15 zile, însă instanța de apel în decizie sa nu a dat răspuns acestui argument, trecându-l cu vederea.

Reieșind din cele expuse supra, Colegiul penal lărgit atestă, că instanța de apel nu a pătruns în esența problemei de drept vizată, ce a avut drept consecință pronunțarea unei concluzii nemotivate.

Din considerentele expuse, Colegiul statuează, că decizia instanței de apel în cauza dată, este afectată de insuficiența motivării soluției adoptate, ceea ce este incident cazului de casare invocat în speță și prevăzut de art. 427 al.(1) pct.6) Cod de procedură penală cât și pct. 4) al.1 art. 427 Cod de procedură penală, erori admise de către instanța de apel care nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza și a se pronunța asupra legalității sentinței, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor procesuale-penale la pronunțarea hotărârii judecătorești.

În asemenea condiții, instanța de recurs conchide de a admite recursul ordinar declarat la caz, iar decizia instanței de apel urmează a fi casată total cu remiterea cauzei în instanța de apel la rejudecare, în alt complet de judecători.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art.436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia: să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra motivelor esențiale invocate în cererea de apel; să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, să verifice și să aprecieze profund probele administrate și examinate în instanță în strictă conformitate cu cerințele legii, să le dea o evaluare convenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, să analizeze la modul convenit prezența sau lipsa elementelor

infracțiunii imputate inculpatului, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date; să-și argumenteze clar concluziile în decizia adoptată, respectiv în caz de adoptare a unei concluzii de vinovăție, nevinovăție a inculpatului, sau încetare a procesului penal, să emită o soluție clară, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, precum și de practica relevantă a CEDO, și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art.417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu prevederile art.434, art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Criclivîi Sergiu în numele inculpatului Gaina Vitalii.

Casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 ianuarie 2019, în cauza penală privindu-l pe **Gaina Vitalii xxxxx** și dispune rejudecarea cauzei de către Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Gaina Vitalii xxxxx urmează a fi eliberat din instituția penitenciară, dacă în privința acestuia nu este aplicată măsura preventivă sub formă de arest sau nu execută pedeapsa închisorii în baza altor hotărâri judecătorești.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată integral la **12 martie 2020**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecătorii

Cobzac Elena

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Boico Victor